

№1-2 (66-67)
2019 РОКУ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК ГУЦУЛЬЩИНА

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГУЦУЛЬЩИНА»

Збереження природного навколишнього середовища - це головний пріоритет в роботі Національного природного парку «Гуцульщина». За впровадження передових засад екологічного виховання, значні досягнення у науково-дослідній, природоохоронній та рекреаційній діяльності установа систематично отримує схвальні відгуки від суспільства. Все це заслуга керівника, який вміє згуртувати довкола себе справжніх професіоналів у своїй галузі.

9 квітня 2019 року директором парку призначено відмінного менеджера, природоохоронця, активного учасника громадсько-суспільного життя краю - **ЮРІЯ ПЕТРОВИЧА СТЕФУРАКА**.

За сумлінну працю, активну громадянську позицію, Юрій Петрович неодноразово нагороджувався грамотами, подяками, за вагомий особистий внесок

у збереження та розвитку гуцульської культури та навколишнього природного середовища.

Колектив НПП «Гуцульщина» широко вітає Вас з призначенням на посаду директора Національного природного парку «Гуцульщина». Переконані, що Ваш професійний досвід, енергія, управлінський талант і організаторські здібності дозволять Вам примножити досягнення у природоохоронній діяльності.

Хай Вас супроводжує удача, розуміння та підтримка колег і однодумців, а людська шана буде подякою за плідну працю!

До слова, ЮРІЙ ПЕТРОВИЧ СТЕФУРАК народився 3 жовтня 1961 року в с. Город Косівського району. Навчався у Рогатинському зооветеринарному радгосптехнікумі, Курському сільськогосподарському інституті, аспірантурі при Всесоюзному інституті фізіології, біохімії та живлення тварин, Московському державному університеті ім. М. Ломоносова. Кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник, міжнародний експерт Гуцульської породи коней.

Впродовж 25 років Юрій Петрович активно вирішує проблему збереження та відтворення Гуцульської породи коней та інших видів аборигенних тварин. З перших днів функціонування парку (2002 р.) Юрій Петрович обіймає посаду заступника директора з наукової роботи. За його керівництва парк став солідною науковою установою. Нині тут працює 5 кандидатів наук, виконується ще чотири дисертаційні роботи, виконано понад 15 дипломних робіт. Наукова діяльність парку спрямована на розроблення природоохоронних рекомендацій, ведення екологічного моніторингу, збереження та відтворення рідкісних видів біорозмаїття, історико-культурної спадщини, екологічну пропаганду.

Юрій Петрович є автором понад 70 наукових статей, 37 з яких написано під час роботи в НПП, в тому числі одна авторська монографія та 5 колективних.

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Відповідно до Указу Президента України № 629/2009 «Про День працівника природно-заповідної справи» від 18 серпня 2009 року, вже одинадцятий рік поспіль всі, хто причетний до вивчення, дослідження, збереження та охорони природних екосистем, відзначають своє професійне свято - **ДЕНЬ ПРАЦІВНИКА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ**. Заповідна справа - це важливий напрям природоохоронної діяльності, покликаний зберігати та дбайливо використовувати унікальні та неповторні куточки природи нашої Батьківщини.

Я глибоко переконаний, що завдяки Вашому високому професіоналізму, невтомним рукам та світлим і мудрим головам не одне покоління наших нащадків зможе доторкнутись до чарівного світу гармонії і довершеності природи Гуцульщини.

Бажаю Вам і Вашим родинам миру, добра, благополуччя, здоров'я і душевної гармонії. Нехай доля допомагає вам у благородній і подвижницькій справі збереження природи нашого краю.

Юрій СТЕФУРАК,
директор НПП «Гуцульщина»

В еколого-просвітницькому центрі ТМК «Маєток Святого Миколая» НПП «Гуцульщина» 22 травня відбулися І регіональні еко-арт фестивали «Гуцульські веснянки у Миколая», приурочені до відзначення в цей день Міжнародного дня біорізноманіття та свята Літнього Миколая. Їх організаторами виступили Національний природний парк «Гуцульщина», Косівська районна державна адміністрація та Косівська районна рада. Метою проведення фестивалю є розкриття існуючих екологічних проблем краю через мистецтво, поширення культури дбайливого ставлення до природи та виховання екологічної поведінки, а також розвиток і популяризація звичаїв та обрядів, що відносяться до весняного циклу календарно-обрядової творчості (веснянки, гаївки, великодні пісні).

Не зважаючи на певні перешкоди – свято відбулося! Зокрема, в рамках фестивалю проведено ряд заходів: еко-квест «Друзі природи», еко-плєнер, показ номерів художньої самодіяльності, а також веснянок, гаївок, великодніх пісень за участю гостей в обрядових дійствах. Крім того, на святі були представлені твори інструментального мистецтва в жанрі етно-музики та проведено майстер-класи з народних художніх промислів Гуцульщини. Невід'ємною складовою всіх дійств, організованих НПП «Гуцульщина» є пригощання присутніх національними гуцульськими стравами. Винятком не стали і нинішні фестивали, на яких учасники і гості могли поласувати смачним баношем із бринзою, голубцями, узваром з пампушками.

ЕКОЛОГО-МИСТЕЦЬКИЙ ПЛЕНЕР-КОНКУРС

Еко-плєнер згуртував школярів та гуртківців центрів дитячої творчості, котрі демонстрували свої художні таланти. Учасники зображали навколишні ландшафти у власному стилі та з використанням різних художніх технік.

ЕКО-КВЕСТ «ДРУЗІ ПРИРОДИ»

Учасники змагалися між собою в знаннях із зоології, ботаніки, вмінню орієнтуватися на місцевості. Учням припав до душі такий неординарний формат заходу – з одного боку вони виявляли свої вміння, з іншого – мали змогу на практиці ознайомитися із біорізноманіттям НПП «Гуцульщина». А карта станцій квесту (всього їх було 5) замінила, на момент проведення заходу, стандартні підручники, зошити і посібники.

МАЙСТЕР-КЛАСИ

Поряд із проведенням еко-квесту, еко-пленеру, веснянок, гаївок та концертних номерів в рамках І регіональних еко-арт фестивалів «Гуцульські веснянки у Миколая», не менш цікавими були і майстер-класи народних художніх промислів від молодих художників Гуцульщини. Під час майстер-класів діти із захопленням ліпили з глини зозульки та коники, розписували традиційні гуцульські мотиви, плели зі шкіри браслети, переплітали ниточки, створюючи узори на ткацькій рамі, різьбили власні орнаменти на дереві. Майстер-класи – це не тільки завжди цікаво та захоплююче, окрім того, вони допомагають дітям знайти своє хобі, заняття до душі, а, можливо, й майбутню професію.

Національний природний парк «Гуцульщина» щиро дякує студентам Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ та члену Національної спілки художників України, майстру виробів з дерева – Йосипу Приймаку за чудові майстер-класи. Окрема подяка директору Косівського училища прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ Роману Стеф'юку за організацію цього цікавого дійства.

Юрій СТЕФУРАК,
директор НПП «Гуцульщина»

ГАЇВКИ ТА ВЕСНЯНКИ

Традиційним для регіону Гуцульщини у після великодні дні є проведення веснянок, гаївок, співання великодніх пісень. Але будь-які традиції потребують популяризації та поширення з метою їх збереження для майбутніх поколінь. Тому одним із чинників організації І регіональних еко-арт фестивалів «Гуцульські веснянки у Миколая» стало саме привернення уваги молоді до звичаїв та обрядів, що відносяться до весняного циклу календарно-обрядової творчості.

На Косівщині відродженням традиції проведення великодніх гаївок займається поетеса, краєзнавець – Марійка Лазарович. Під її провідом відбуваються фестивалі та інші заходи присвячені цим дійствам. Національний природний парк «Гуцульщина» щиро дякує пані Марії, що вона долучилася і до організації наших фестивалів. Марійка Лазарович, спільно з вокальною студією Косівського РБК (керівник Тетяна Бойчук) та народознавчим колективом «Джерельце» (м. Городенка), зуміли організувати справжнє свято веснянок, гаївок, великодніх пісень за участю гостей в обрядових дійствах. Своїми виступами та піснями учасники прославили найбільше і найсвітліше свято усього християнського світу – Воскресіння Христове.

Наукова діяльність Національного природного парку «Гуцульщина» є однією із передових галузей установи. Її здійснюють науковці лабораторії екологічного моніторингу та науково-дослідного відділу, серед яких працюють 5 кандидатів наук за різними спеціальностями. Науковцями охоплено найрізноманітніші напрями досліджень. В кожному з напрямів досліджень є значні наукові напрацювання, відкриття та здобутки, що потребують опублікування, апробації та розголосу серед наукових кіл. Одним із методів апробації та представлення власних наукових досягнень є регулярна участь в різних науково-дослідних і науково-практичних конференціях, симпозиумах, семінарах, пленарах, із одночасним друком наукових публікацій в матеріалах цих заходів.

Так, 23-25 квітня в Асканії-Нова відбулася міжнародна конференція «100 років державної заповідності в Україні: результат і перспективи» присвячена 100-річчю з дня проголошення Асканія-Нова державним природним заповідником. В роботі конференції від НПП «Гуцульщина» прийняв участь начальник науково-дослідного відділу Погрібний О.О. з доповіддю «Борові типи лісу сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) в Українських Карпатах: класифікація та доповнення». Під час конференції було проведено екскурсію територією заповідника. Дуже цікавим для відвідувачів і учасників конференції був створений працівниками дендропарку у степовій зоні. Тут лісникам та ентузіастам вдалося відтворити та підтримувати лісове середовище із зібраних понад 700 видів деревно-чагарникових рослин при мінімальних кількостях річних опадів. Біосферний заповідник Асканія-Нова є унікальним об'єктом і заслуговує звання «Одного із семи чудес України»!

10-12 травня 2019 року відбувся міжнародний науковий семінар «Довготермінові спостереження

досвід, проблеми, перспективи», присвячений 50-річчю роботи Розтоцького ландшафтно-геофізичного стаціонару Львівського національного університету ім. Івана Франка. На семінарі були присутні понад 100 науковців з України, Грузії, Польщі, Німеччини та Швеції. Від НПП «Гуцульщина» в роботі семінару взяла участь Гостюк З.В., молодший науковий співробітник науково-дослідного відділу. Доповіді учасників семінару були присвячені стаціонарному та напівстаціонарному вивченню геосистем та екосистем, моніторингу довкілля, клімату та його змін, прикладним ландшафтознавчим та екологічним дослідженням. Також у рамках міжнародного семінару було організовано екскурсію до Природного заповідника «Розточчя», де відвідувачі змогли побачити старовікові букові ліси, які є об'єктом Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО, орнітологічний заказник «Янівські чаплі», вольєри з тваринами та музеї природи. На завершення учасники семінару відвідали Ростоцький ландшафтно-геофізичний стаціонар та Астрономічну обсерваторію Львівського національного університету ім. Івана Франка.

13-15 червня 2019 року в м. Сарни, відбулася науково-практична

конференція «Природа Полісся: дослідження та охорона» з нагоди 20-річчя від створення Рівненського природного заповідника. В роботі конференції взяла участь понад 60 науковців з різних науково-дослідних установ, що представили флористичні, фауністичні, лісові, абіотичні, гідрологічні та інші напрями досліджень в межах Українського та Білоруського Полісся і Українських Карпат. В роботі конференції від НПП «Гуцульщина» прийняв участь начальник науково-дослідного відділу Погрібний О.О. з доповіддю «Поліські біотопи сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) в Українських Карпатах». В рамках конференції її учасники відвідали заповідний масив «Сомине», ознайомилися із роботою служби державної охорони заповідника в екстремальних слабо-доступних умовах. Загалом, Рівненський природний заповідник є другим за площею в Україні (42289 га), а вся його територія включена до переліку територій «Рамсарської конвенції». Отже, заповідник заслуговує статус «Окраса Полісся».

ОБЛІКИ ХИЖИХ ПТАХІВ

рідкісних птахів. На території парку пролітають та гніздяться 5 видів нічних (сов) та 9 видів денних хижих птахів, що включені до списків Червоної книги України. Всі вони є в зоні ризику невинуватеної агресії з боку місцевого населення.

В рамках впровадження проекту «Збереження Карпатських пралісів», впродовж 24.04. - 15.05 2019 р. на території НПП «Гуцульщина» проводилися дослідження орнітологом Юрієм Кузьменком з Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України. Пан Юрій разом із працівниками науково-дослідного відділу, вели спостереження та здійснювали облік хижих птахів на території Парку. За період обліків виявлено 4 види сов (сова довгохвоста, сова сіра, сич волохатий, сичик-горобець), 5 видів соколиних і яструбиних (яструб малий, яструб великий, канюк, лунь бологаний, сапсан, підсоколик великий) та 1 вид орлиних – підорлик малий. Окрім хижих видів, науковцями паралельно здійснювалися обліки всіх зустрічних птахів. Цікавими знахідками виявились висока чисельність золотощуки червоногоубої та жовни зеленої, що включені до ЧКУ. Обстеженнями охоплено практично всю вилучену територію НПП та частину території без вилучення, зокрема Космацьке, Кутське, Косівське лісництва ДП «Кутське лісове господарство» та Великокоржинське і Кобаківське лісництва РП «Райагорліс». Загалом під час обстежень було виявлено 87 видів птахів 17 з яких включені до списків ЧКУ.

Олег ПОГРІБНИЙ,
начальник науково-дослідного відділу,
к.с.-г.н.

Хижі денні та нічні птахи є одними з найтаємничіших груп орнітофауни на території НПП «Гуцульщина». Зустріч з ними орнітологів, науковців та простих людей, які не байдужі до природи рідного краю, викликає захоплення, милування та неабиякий інтерес до спостереження за їхньою загадковою поведінкою. В народних висловах Гуцульщини всі ці птахи об'єднуються під однією назвою «половик». Багато хто з сільських мешканців, що тримають різну домашню птицю, а також мисливців та лісників, досить агресивно і з неприязню ставляться до цих птахів. При кожній можливості стараються їх знищити, не усвідомлюючи при цьому, що більшість цих пернатих виконують корисні функції, як для природних екосистем, так і для сільськогосподарських угідь. Перш за все вони знищують велику кількість гризунів на полях, тримають в рівновазі чисельність дрібних пташок (в тому числі горобця що харчується насінням в полях), відловлюють, в першу чергу, ослаблених і хворих особин, цим самим запобігаючи поширенню різних хвороб та ін. Ворогом свійської птиці є яструб великий, який має в наших краях досить велику чисельність. Проте, через цей вид знищується маса інших надзвичайно

САПСАН – НАЙШВИДШИЙ ПТАХ
КЛАС – Птахи
РЯД – Соколоподібні
РОДИНА – Соколови

Природоохоронний статус – рідкісний. **Поширення в Україні:** Карпати, Кримські гори, берегові урвища Кримського п-ова. **Чисельність:** В Україні гніздиться 120-130 пар.

Морфологічні ознаки: маса самця досягає 600-800 г, самки 1,2 – 1,4 кг, довжина тіла – 39-50 см, розмах крил – 95-115 см. Оперення дорослого птаха зверху сизувато-сіре, голова і шия темніші, від кута рота донизу відходять чорні вуса. Низ птаха (груди і черево) вохристо-білі з темними поперечними смугами. Дзьоб сірий, очі темно-коричневі, восковиця і ноги жовті. Молоді особини зверху бурі зі світлою строкатістю, груди вохристі з темним поздовжним рисунком. Восковиця сірувато-блакитна, ноги світло-сірі.

Сапсан володіє дуже добрим зором. Птах легко фокусується на предметі, що знаходяться на великій відстані. Це можливо завдяки тому, що кришталік оточений спеціальним кільцем з кісткової пластинки, яка стискається потужними м'язами змінюючи кривизну кришталіка. До того ж око сапсана володіє двома «жовтими плямами», завдяки другій плямі птах може збільшувати предмети, які знаходяться на великій відстані (як бінокль).

Харчуються сапсани дрібними і середніми птахами (голуби, горобці, качки тощо) та іншими ссавцями. Сапсани уживаються поруч з житлом людини, вони селяться у великих містах, влаштовуючи гнізда навіть на хмарочосах.

Сапсани моногамні: пара зберігається впродовж багатьох років. Птах активно охороняє свою

тому ще місяць після перших своїх вильотів їх набувають у 12 місячному віці, а власні пари формують тільки через два - три роки.

Для гніздування сапсан зазвичай вибирає малодоступні для людини місця з широким горизонтом; перевагу віддає скелястим берегам різних водойм — як внутрішніх, так і зовнішніх. Найбільші популяції птахів зустрічаються в долинах гірських річок, де є оптимальні умови для гніздування. У гірській місцевості сапсани, як правило, гніздяться на скелях; у лісовій зоні часто селяться вздовж річкових круч або високо на деревах, де займають старі гнізда інших птахів.

Сапсан – найшвидший птах і найшвидша істота в світі, в стрімкому польоті вниз він здатний розвивати швидкість більше 322 км / год (за неофіційними даними був зафіксований випадок, коли птах мчав зі швидкістю 389 км/год.) але в горизонтальному польоті він поступається в швидкості стригам. Дуже сильним є і удар кігтів сапсана.

Половання з використанням сапсана відоме з давніх часів. Зокрема, їх використовували мисливці ще до нашої ери (монгольські кочівники, китайські імператори тощо). У Середньовіччі в Європі сапсана міг утримувати тільки герцог або принц.

У світі заборонена торгівля цим птахом. Сапсан вважається рідкісним та включений до Червоної книги.

Стелла ФОКШЕЙ,

заступник начальника науково-дослідного відділу НПП «Гуцульщина»

ЧИ ПОТРІБНІ ВЕЛИКІ ХИЖАКИ В КАРПАТАХ?

Дискусія з цього приводу ведеться тривалий час, але в останні десятиріччя акценти спрямовані в сторону важливості присутності великих хижаків в усіх екосистемах, в тому числі у гірській екосистемі Карпат. Однак, часто великі хижаки нападають на свійську худобу, особливо під час полонинського літування. В цей час у Карпатах традиційно худобу виганяють на високогірні пасовища – полонини, де спостерігається найбільше випадків нападів великих хижаків на свійську худобу. Саме цій проблемі присвячений тренінг «Комунікація та пом'якшення конфліктів на прикладі великих хижаків в Українських Карпатах», що відбувався впродовж 28-30 травня у м. Яремче. Організаторами тренінгу були Всесвітній фонд природи WWF в Україні та Німецький інститут конфліктології Elmauer Institute Managing Consensus (Німеччина, Гальбермос). В рамках тренінгу координаторами проектів з Німецького інституту конфліктології Elmauer Institute Managing Consensus, з Австрії (Єва-Марія Катоен), спеціалістами з комунікації Всесвітнього фонду природи WWF в Україні (Марія Закалужна, Маргарита Женчук та Світлана Кудренко) були представлені практики і досвід, з питань охорони та збереження тваринного світу.

Мета тренінгу – збереження диких видів тварин шляхом ефективної комунікації зацікавлених сторін. В ході тренінгу наголошувалося на розумінні тієї ситуації, що в суспільстві існують протилежні погляди щодо великих хижаків Українських Карпат. Зокрема обговорювались питання причин та джерел виникнення конфліктів, загострення

та згасання конфліктів, а також підходів та шляхів для вирішення конфліктної ситуації. Цікавими в цьому відношенні є практики європейських країн, які представляли модератори тренінгу. Зокрема, в альпійських країнах широко використовуються електропастухи, якими огорожують кошари, де перебуває худоба в нічний час. Великі хижаки при наближенні до кошари отримують незначний удар електричного струму і більше не навідуються сюди. Також використовуються ошейники, які одягають на свійську худобу, наприклад на овець. При атаці хижаків вівці починають метушитися і відповідний сигнал поступає вівчареві. Використовуються і вибухові пристрої невеликої потужності для відлякування хижаків. Міжнародними організаціями, зокрема, Всесвітнім фондом природи WWF в Україні впроваджуються проекти в Карпатах. Так, полонинським господарствам розпочато процес видачі

електропастухів, а також розпочато цікавий проект з розведення і безоплатної передачі пастуших собак «волоської» породи, які традиційно в Карпатському регіоні оберігали отари від хижаків. Актуальним є також питання компенсації фермерам за знищення худоби великими хижаками.

Учасники тренінгу, а це науковці природно-заповідних установ Карпатського регіону, спеціалісти Міністерства екології та природних ресурсів України і департаментів екології карпатських областей України, фахівці з мисливствознавства держлісгоспів та управлінь лісового господарства, працювали над вирішенням проблем пов'язаних з великими хижаками в Українських Карпатах.

Василь ЛОСЮК,
 науковий співробітник лабораторії
 екологічного моніторингу НПП «Гуцульщина», к. с.-г. н., учасник тренінгу

Археoaстрономічна обсерваторія Стоунгендж у Великобританії, створена орієнтовно п'ять тисяч років тому, є нині важливим туристичним об'єктом. Залишки обсерваторії - предмет паломництва туристів з різних континентів. Впродовж року, особливо у дні літнього сонцестояння, об'єкт відвідують сотні тисяч туристів, а також археологи та астрономи. Поряд виросло ціле місто з відповідною туристичною інфраструктурою. Отже, Стоунгендж «працює» на економіку та імідж країни. Чого не можна сказати про численні давні астрономічні обсерваторії Карпат, які є аналогами Стоунгенджу, вірніше, як засвідчують найновіші дослідження істориків та археологів, його попередниками. Я не закликаю до сонцеклонництва, але замовчувати нашу історико-археологічну спадщину, нині є злочиним. Наявні і досить добре збережені відомі і ще не досліджені пам'ятки скельної (мегалітичної) культури наших пращурів, яким понад п'ять тисяч років, повинні запрацювати належним чином для розвитку краю, відновлення історичної пам'яті, усвідомлення значущості наших територій в дав-

та топоніміка Косівщини» (Л. Держипільський, 2015) та ін. Давні скельні святилища, зокрема календарно-астрономічні, їх розташування та довколишні топоніми дозволяють реконструювати уявлення людей кам'яного віку про світобудову, зафіксовану у міфах, легендах, казках, переданнях.

Численні календарно-астрономічні та топонімічні артефакти є неоцінними і не оціненими, наразі належно, об'єктами історико-культурної спадщини і нині ще мало відомі мешканцям держави та й Косівщини, порівняно ще мало задіяні в туризмі, просвітницькій, виховній діяльності, тобто майже не «працюють» за економіку та імідж краю і держави.

Попри унікальність і важливе історико-археологічне, історико-культурне значення, переважаюча більшість наших давніх сакрально-ритуальних об'єктів не забезпечена адекватною охороною, не має охоронного статусу, не захищена від свавілья господарників, «чорних археологів», неорганізованих і неосвічених туристів, не розрекламована і не оформлена належним чином як туристичні об'єкти з відповідною інфраструктурою.

Щоби наші унікальні скельні комплекси-святилища були корисними і збереженими для нинішніх і прийдешніх поколінь необхідно вжити низку законодавчих, організаційних, господарських заходів:

*Провести детальний опис, експертну оцінку відомих та наразі не вивчених скельних комплексів – археоастрономічних

нини і в сьогодення. Ці давні календарно-астрономічні об'єкти є важливою передумовою становлення нового, цікавого, захоплюючого виду туризму археоастрономічного.

Археoaстрономічний туризм передбачає відвідування місць розташування давніх доісторичних астрономічно-календарних обсерваторій, спостереження за сходом/заходом сонця, особливо у дні рівнодень і сонцестоянь, за зірками та зодіакальними сузір'ями, ознайомлення із календарною топонімікою. Археoaстрономічний туризм можна розглядати в контексті археологічного, астрономічного, сакрального, мегалітичного, мовного (топонімічного).

Календарно-астрономічні закономірності року, господарчої, сакральної діяльності визначала окрема верства (каста), жерців, волхвів, віщунів і система сакрально-ритуальних об'єктів. На багатьох давніх святилищах Гуцульщини збереглися артефакти, за якими визначали дні сонцестоянь, рівнодень і інші найважливіші календарні дати. На Косівщині найкраще артефакти давніх астрономічних обсерваторій збереглися у Космачі (на Лисині Космацькій, на Камені Довбуша (Новаківського) в Завоєлах, Камені Довбуша на Гаршиці), на Терношорському святилищі, на Камінці у Снідавці, на Тарночці у Соколівці, на хр. Каменистому (скала Кая та ін.) тощо. Крім матеріальних свідків, артефактів календарного призначення тут є численні топонімічні артефакти – місцеві назви які походять від сакральних об'єктів. Про це можна знайти інформацію в небагатьох публікаціях: «Старожитності Гуцульщини» (В.Кутутяк, 2011), «Давні скельні святилища

обсерваторій, надати їм статус пам'яток історико-культурної спадщини загальнодержавного чи місцевого значення;

*Організувати та забезпечити належну охорону і збереження об'єктів історико-культурної спадщини;

*Обґрунтувати допустиме антропогенне навантаження на окремі комплекси.

*Створити відповідну сучасну туристичну інфраструктуру – дороги, транспорт, маршрути, місця таборування, інформаційне та рятувальне забезпечення.

*Доопрацювати цікаві, захоплюючі легенди, передання щодо цінних археоастрономічних об'єктів, вичерпну інформацію про них (розташування, доступ, особливості спостереження за сонцем і зорями), правила поведінки.

*Розробити і облаштувати низку тематичних туристичних маршрутів.

*До важливих астрономічно-календарних дат – днів сонцестоянь і рівнодень тощо організувати науково-популярні конференції, круглі столи, відвідування різних за складністю і тривалістю архео-астрономічних об'єктів, подавати відповідну інформацію у ЗМІ;

*Підготувати кваліфікованих провідників (екскурсоводів). Стихійні провідники часто не доводять до туристів справжньої цікавої інформації, чим завдають шкоди популяризації історико-культурної спадщини. Повинні бути навчені сертифіковані провідники, з якими мають працювати через посередництво інформцентрів турфірми і окремі групи, чи поодинокі туристи і гості краю. Покласти край стихії.

На жаль, історико-археологічна спадщина ще не посідає належного становища в

свідомості й економіці. Карпати є одним із найважливіших оздоровчих, рекреаційних, туристичних регіонів України. При відповідній політиці, створенні належної інфраструктури об'єкти старовіччини, зокрема мегалітичної культури, можуть стати визначальними в становленні туристично-рекреаційної індустрії, збалансованому розвитку регіону.

Створення належної інфраструктури є запорукою становлення і утвердження Косівщини, як важливого туристично-рекреаційного центру України, забезпечення зайнятості населення, економічного зростання. А передумови для цього значні.

На Гуцульщині, зокрема на Косівщині, найповніше збереглися прадавні ремесла, традиції, звичаї, елементи архаїчної духовної та матеріальної культури, давні назви, господарська, весільна і сакральна обрядовість (остання досить повно відображена у християнських святкуваннях, гаївках, писанках, колядці, клечанні тощо), а також численні археологічні пам'ятки. Власне за наявності і чисельністю реліктових проявів матеріальної і духовної культури, звичаїв, обрядів, вірувань, знань, археологічних, сакральних об'єктів, власних назв (назв рослин, тварин, топонімів, антропонімів тощо), визначаються центри зародження, походження тієї чи іншої культури. Ці важливі факти потрібно фахово інтерпретувати, правильно, розумно використати на благо розвою краю, для усвідомлення та утвердження національної ідеї.

Любомир ДЕРЖИПІЛЬСЬКИЙ,
науковий співробітник
НПП «Гуцульщина», к.б.н.

Впродовж I півріччя 2019 року екоосвітяни парку вели активну просвітницьку роботу. В цей період проведено різноманітні фестивалі, конкурси, акції, інтерактивні заняття, майстер-класи, семінари, круглі столи тощо. Багато зусиль спрямовано на підвищення іміджу установи ПЗФ про що свідчать наведені нижче цифри.

ЕКО-ЗВИЧКИ НА КОЖНИЙ ДЕНЬ

Останнім часом тема екологічного способу життя стала дуже актуальною. Екологічні бренди побутової хімії, біорозкладні пакети, проекти з очищення навколишнього середовища – все це стимулює змінити життя на краще. Однак, хтось присвячує роки пізнанню екологічного способу життя, хтось приймає участь тільки у поодиноких екологічних акціях, а ще хтось й досі кожного разу купує на касі супермаркету пакети і викидає батарейки в сміттєве відро. Тому дуже важливим, на сьогодні, є виховання у молоді дбайливого ставлення до природи через елементарні еко-звички, якими діти повинні користуватися щоденно. Купувати шоколад без фольги або ж приймати душ замість ванни – навіть такі нескладні побутові звички можуть позитивно вплинути на екологію.

З цієї метою працівники відділу еколого-освітньої роботи НПП «Гуцульщина» проводять інтерактивні заняття на тему: «Еко-звички на кожний день». Впродовж I півріччя 2019 участь у заходах взяли здобувачі освіти із шести шкіл та понад 200 дітей.

Під час уроку діти більш детально вивчають, як вдома можна економити воду, енергію та як сортувати сміття. Після пізнавального уроку, учні

закріплюють отримані знання за допомогою інтерактивних вправ, даючи правильні відповіді на питання.

Нині людство ставиться до природи зневажливо, не розуміючи необхідності її відновлення та збереження для майбутніх поколінь. Людина щодня користується дарами природи. За такі щедрі подарунки ми маємо віддячувати їй нашою турботою та повагою.

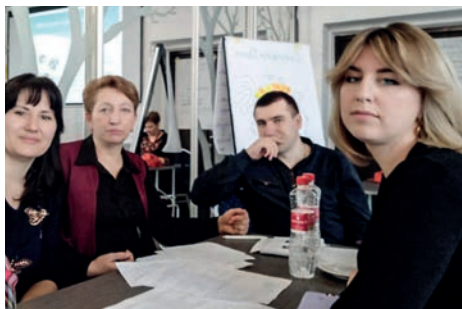
Віра ДІЙЧУК,

фахівець I категорії відділу еколого-освітньої роботи НПП «Гуцульщина»

«Вік живи, вік учись», – говорить народна мудрість. Для того, щоб процес здобуття знань був більш плідним і ефективним, він повинен стати цілеспрямованим, мати певну кінцеву мету, здійснюватися відповідно до певної програми. Такий процес називається навчанням впродовж життя, незалежно від того здійснюється він формально (у навчальному закладі) чи неформально (самостійно), шляхом самоосвіти.

Фахівці з екоосвіти парку активно долучаються до різних навчань, тренінгів, що дає змогу підвищити свій рівень знань, навичок та умінь впровадження еколого-освітніх процесів серед різних верств населення. Так, в листопаді минулого і лютому поточного року відбулися тренінги для тренерів на тему: «Методика і практика роботи з дорослою аудиторією» для працівників природо-заповідних установ України. Організаторами навчань стали Міністерство екології та природних ресурсів України, Західноукраїнський ресурсний центр, Представництво DVV International в Україні за сприяння Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини. Під час двох 4-денних навчальних модулів, які відбувались у Львові, під керівництвом професійних тренерів екоосвітяни з усієї України вчилися, як працювати з різними цільовими аудиторіями, як

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

готувати програми тренінгів, які активні та інтерактивні вправи використовувати, щоб навчання було цікавим і корисним.

Впродовж літа у м. Львів проходить тренінг «Проведення масових заходів на природоохоронних територіях за Орхуською моделлю сталості». Цей захід проходив в межах реалізації проекту «Світ Карпатських Розет – заходи із збереження унікальності культури Карпат» (ROSETTES) у рамках Програми трансграничного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020 за фінансової підтримки Європейського Союзу. Проект спрямований на культурний розвиток, промоцію та збереження унікальної культури Карпат.

Під час першого модулю тренінгу учасникам продемонстровано методичні рекомендації для проведення фестивалів, концертів, виставок та інших заходів на природоохоронних та історико-культурних територіях. Присутні мали змогу відвідати Яворівський національний природний парк та безпосередньо ознайомитися із діяльністю колег.

Олеся ШЕВЧИК,

заступник начальника відділу еколого-освітньої роботи НПП «Гуцульщина»

У сучасному світі, де зростання потреб населення та економіки супроводжується знищенням навколишнього середовища, вагоме місце посідає формування екологічної свідомості як розуміння залежності добробуту людей від цілісного співіснування з екосистемою. Одними з дієвих методів формування екологічної свідомості залишаються екскурсії в природу, еколекторії, екоконкурси та фестивалі (екофести, грінфести тощо). Адаже серед усього різноманіття чинників вирішальний і безпосередній вплив на формування екологічної свідомості здійснюється саме через соціальне середовище. Значну роботу в цьому напрямку проводить Національний природний парк «Гуцульщина», організовуючи різноманітні екозаходи, починаючи від шкільних уроків на екологічну тематику і закінчуючи масштабними фестивалями екомістецького спрямування.

Рожнівський ліцей «Гуцульщина» імені Федора Погребенника плідно співпрацює з НПП «Гуцульщина» в аспекті екологічної освіти та формування екологічної свідомості. За нетривалий період співпраці проведено велику кількість спільних еколого-освітніх заходів. Зокрема, в рамках реалізації проекту «Healthy Schools: заради здорових і радісних школярів» працівниками Парку для учнів і вчителів ліцею проведено екскурсію екостежкою «До оглядового майданчика на гору Острий» та організовано корисний відпочинок у рекреаційному осередку «Зелена школа». З нагоди відзначення Міжнародного дня лісу (21 березня) та Міжнародного дня води (22 березня) відділом рекреації Парку організовано та проведено екоплєнер «Друзі лісу», в якому взяли участь і юні талановиті художники Рожнівського ліцею. А нещодавно до НПП «Гуцульщина» завітали учні 4-х класів ліцею, які є учасниками клубу «Юні лісові рейнджери». Для юних гостей працівники відділу еколого-освітньої роботи провели інтерактивне заняття «Екозвички на кожен день», де діти дізналися, як економити воду, світло, сортувати сміття. Також працівники Парку провели рожнівським школярам цікаві уроки добра, а найменшим учням розповідали про осінні зміни у природі. Окрім того, учні ліцею завжди беруть участь у фотоконкурсі «Моя мальовнича Косівщина», що вже декілька років поспіль організовується НПП «Гуцульщина» та у зимовому фестивалі «Новорічно-різдвяна іграшка».

22 травня в еколого-просвітницькому центрі «Маєток Святого Миколая» НПП «Гуцульщина» відбулися I регіональні еко-арт фестини «Гуцульські веснянки у Миколая». У рамках фестин проведено низку заходів, зокрема екоквест «Друзі природи», учасники якого змагалися між собою в знаннях із зоології, ботаніки, вмінню орієнтуватися на місцевості. В екоквесті взяла участь і виборолла 3-тє призове місце команда «Флористи» Рожнівського ліцею. За участь і перемогу діти одержали цікаві призи та солодкий подарунок від Святого Миколая. Окрім настільної гри, команда отримала гарний приз - деревце - тую кулясту, яку ліцейисти висадили на шкільному подвір'ї як пам'ятку про здобуту перемогу та отримані знання про збереження навколишнього середовища.

Рожнівський ліцей «Гуцульщина» імені Федора Погребенника щиро дякує працівникам Парку за їх нелегку і дуже потрібну працю на ниві пропагування збереження довкілля. А також сподіваємося на подальшу тісну співпрацю з метою формування у підростаючого покоління високої екологічної свідомості та любові до рідного краю.

Оксана КРУТОФІСТ,
заступник директора з навчально-виховної роботи
Рожнівського ліцею «Гуцульщина» ім. Ф. Погребенника

ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО ДО ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Чи часто ми замислюємося як література, живопис чи інших вид мистецтва змінюють світогляд людей? Напевно ні. Однак, щодо цього існують незаперечні факти. Наприклад, саме фотографії Вільяма Джексона і картини Томаса Морана, переконали Конгрес США у 1872 році прийняти закон про створення Йеллоустонського національного парку, першого національного парку у світі. До того часу розповідям про Йеллоустон не вірили, а перших дослідників вважали звичайними фантазерами. Нині ж природоохоронна система національних парків поширена майже в кожній країні.

Звідки ж береться така сила впливу? З образів, які мистецтво породжує в наших головах. Так вважав Адріан Івахів, професор Вермонтського університету, який досліджує сфери, пов'язані з культурою та екологією. На думку професора, якщо щось викликало в нас емоції, то ми це «щось» обов'язково запам'ятаємо. Якщо художник змалював ліси небаченої краси, а потім розказав про те, що їх уже нема через вирубки, то багато людей може замислитися про

важливість охорони природи. Що й сталося.

Отже, образи, які митці спроможні нам намалювати, описати або сфотографувати, провокують людське бажання захистити красу природи.

Керуючись цією тезою, відділ рекреації спільно з відділом еколого-освітньої роботи НПП «Гуцульщина», організували та провели 21 березня еколого-мистецький плєнер «Друзі лісу». Плєнер проходив під гаслом

«через мистецтво до захисту навколишнього середовища» та був приурочений відзначенню Міжнародного дня лісу (21 березня) та Міжнародного дня води (22 березня). Участь у плєнері взяли юні талановиті художники Косівщини. Діти намалювали чудові еколого-просвітницькі стєнди розміром 60x80 см, тим самим зробивши значний внесок для збереження природи рідного краю. Створені авторські роботи будуть встановлені на території НПП «Гуцульщина» (еколого-пізнавальних стєжках, біля джерел води, рекреаційних осередках, місцях масового відпочинку рекреантів тощо).

Завітав на плєнер і Святий Миколай, який привітав юних художників, подякував за гарні малюнки, побажав подальших творчих злетів і вручив грамоти та подарунки.

На завершення плєнеру діти та їх керівники посадили деревця, зробивши внесок у збереження природи не тільки творчо, але й практично.

Дмитро БЕРНИК,
начальник відділу рекреації
НПП «Гуцульщина»

Українці все більше подорожують у себе вдома й здебільшого у самодіяльний спосіб. Саме для такого виду туризму маркування туристичних шляхів – вкрай необхідна річ. Знаки полегшують пересування й роблять мандрівку безпечною.

Дискусія щодо створення системи знакування туристських шляхів в Україні була розпочата влітку 2002 року на семінарі, який відбувся в місті Яремчі за участі представників з Івано-Франківської, Львівської областей та Польщі. Після вивчення та аналізу систем знакування маршрутів в інших країнах, у 2004 році Григорієм Мельником та Василем Гутиряком були визначені та написані основні засади майбутньої системи знакування, яка почала втілюватися на теренах Франківщини. В її основу закладені принципи так званої «карпатської» системи, що знайшла своє застосування переважно у всіх державах Карпатського регіону. Згідно неї знакування шляхів здійснюється в залежності від кольору марки (червоний, синій, зелений, жовтий та чорний) на білому фоні з розмірами знаків 150x100мм (Польща) та 100x100мм (Чехія та Словаччина).

Починаючи з 2002 року розробкою й самим маркуванням стежок у області займається громадськість (зокрема, найбільший внесок регіональної фундації «Карпатські стежки»), погоджуючи цю роботу з органами місцевої влади, а також Національні природні парки.

29 березня 2019 року при управлінні міжнародного співробітництва, євроінтеграції, туризму та інвестицій Івано-Франківської облдержадміністрації створена обласна комісія зі знакування туристських маршрутів (шляхів) у статусі консультативно-дорадчого органу. Основними аспектами діяльності комісії є організація та про-

ведення робіт зі знакування туристських маршрутів (шляхів) на території області, організація та проведення навчально-просвітницьких заходів з метою дотримання туристами і екскурсантами правил безпеки під час здійснення подорожей. На комісію також покладено завдання рекомендувати пріоритетні для знакування туристські маршрути у межах області для отримання співфінансування за кошти регіональної програми розвитку туризму.

До комісії увійшли представники 14-ти інституцій: УДСНС в Івано-Франківській області, Обласне управління лісового та мисливського господарства, національні природні парки, громадські організації екологічного та спортивно-туристичного спрямування. Головою комісії обрано Григорія Мельника – досвідченого туриста та альпініста, члена наглядової ради Громадської організації «Туристичне товариство «Карпатські стежки» та розроблено і затверджено положення про комісію.

Авторитет комісії експертів стане тим фактором, який має компенсувати відсутність регульованого середовища в системі знакування туристичних маршрутів. Оскільки в Україні немає комплексної і якісної нормативно-правової бази, яка б регулювала як систему знакування туристичних маршрутів, так і відповідальність за їх самодіяльне знакування, а також систему відповідальності адміністрацій природоохоронних територій і об'єктів, держлігоспів тощо за відсутність впорядкованих маршрутів.

7 травня 2019 року відбулося робоче засідання комісії на якій розглядалося вісім поданих маршрутів від Національних парків та територіальних громад Франківщини. Від НПП «Гуцульщина» запропонований комплексний маршрут для знакування, що включатиме еколого-пізнавальні стежки Косівського та Шешорського ПНДВ, які логістично між собою пов'язані. Зокрема, до маршруту включені вже діючі екостежки «Попід Каменистий» і «На Клифу» та нові - «На Зіняків верх» і «До шешорських гуків». Маршрут буде прозаконаний, в тому числі і за рахунок коштів, що передбачені на відповідні роботи у регіональній програмі розвитку туризму на 2016-2020 рр.

Надія КОПЕР,
заступник начальника відділу рекреації НПП «Гуцульщина», к.г.н.

ГОРА ОСТРИЙ - ВІЗИТІВКА КОСІВЩИНИ

була заліснена – краєвидів чи якихось цікавинок не було. Та через пожежу на вершині гори і, як наслідок, відсутність дерев – гора стала приваблювати туристів та косів'ян, оскільки звідти відкривалися неймовірні краєвиди. Як говорить народна мудрість «Немає лиха без добра». Тому місцева влада спільно із НПП «Гуцульщина» вирішили зробити із вершини привабливий туристичний осередок. Так, у 2016 році, за кошти Косівської районної ради працівниками Парку споруджено на Острогу великий оглядовий майданчик. Одночасно створено еколого-пізнавальну стежку «До оглядового майданчика на гору Острий». Стежка періодично оновлюється, доповнюється еколого-освітніми стендами та місцями для відпочинку. Нещодавно, працівники відділу рекреації спільно з господарниками Парку облаштували вздовж маршруту три відпочинкові зони із лавочками, місцями для розведення вогнищ та інформаційними аншлагами з закликами берегти ліс та не засмічувати навколишнє середовище. А до відзначення Дня Конституції України та Дня природо-заповідного фонду (7 липня) встановлено альтанку та не типовий вказівник – «визначник гір». Альтанку встановлено перед самим підйомом на вершину, а визначник гір – безпосередньо біля оглядового майданчика.

На сьогодні гора Острий та оглядовий майданчик є найбільш відвідуваним природним туристичним об'єктом в околицях Косова, при цьому вершина цікава та легкодоступна в будь-яку пору року.

Щиро запрошуємо жителів Косівщини та приїжджих гостей відвідати оглядовий майданчик на горі Острий, відпочити під час літніх канікул в одному із затишних куточків Парку, набратися наснаги та сил від життєдайної природи. Під час відпочинку закликаємо Вас берегти навколишнє середовище та людську працю, не залишати після себе гори сміття, а тільки добрий слід у природі.

Любов СВИРИД,
провідний фахівець відділу рекреації НПП «Гуцульщина»

Острий – куполоподібна вершина розташована на північному-заході гора Михалків (територія Городнянської сільської ради), що відмежована від нього потічком Кремениця. Висота вершини 584 м н.р.м. З Острога відкриваються неповторні панорами міста Косова та навколишніх сіл, а також добре проглядаються гірські вершини і хребти Покутсько-Буковинських Карпат: Каменистий, Сокільський, Брусний, Голиця, Зіняків верх, Михалкова, Миська гора та ін.

Однак, ще донедавна мало хто з пересічних жителів Косівщини чи туристів відвідували Острий. Це й не дивно, адже вся вершина

Впродовж 4-7 червня 2019 року в Національному природному парку Гуцульщина проходило навчання з питань охорони праці за участі представників Мінприроди і Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління. Працівники парку підтвердили свої знання на іспиті.

Головою комісії призначено Салія Ігоря Вячеславовича, професора кафедри публічного управління для сталого розвитку та екологічного менеджменту, кандидата технічних наук з питань охорони праці та промислової безпеки Державного закладу «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління».

Члени комісії: Кузьменко Наталія Володимирівна, головний спеціаліст відділу управління об'єктами державної власності та охорони праці Управління роботи з об'єктами державної власності Мінприроди; Марієвський Віктор Федорович, професор, доктор медичних наук кафедри екологічного аудиту та експертизи Державного закладу «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління» та за участі Кияшка Володимира Тимофійовича, професора кафедри публічного управління для сталого розвитку та екологічного менеджменту Державного закладу «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління», Ковалюка Михайла Андрійовича, начальника відділу нагляду в

агропромисловому комплексі та соціально-культурній сфері Управління Держпраці в Івано-Франківській області.

Працівники парку показали високий рівень знань з охорони праці та успішно відповідали на додаткові запитання членів атестаційної комісії.

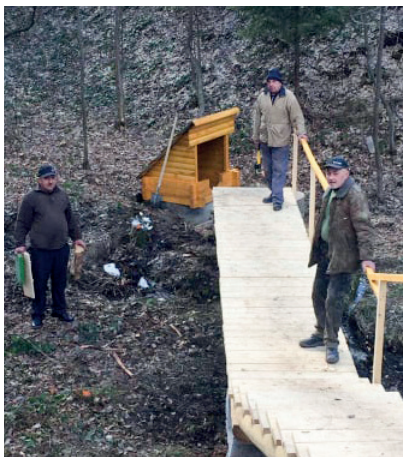
Всього пройшли атестацію та здали екзамен такі відповідальні особи: директор і його заступники, начальники відділів, заступники начальників відділів, начальники і заступники начальників ПНДВ, майстри з охорони природи, інспектори з охорони ПЗФ.

При підбитті підсумків голова комісії Салій І.В. привітав присутніх з успішною здачею екзамену та побажав безпечної роботи без нещасних випадків при виконанні усіх видів природоохоронних заходів.

Іван УРУСЬКИЙ,
начальник відділу кадрів та охорони праці НПП «Гуцульщина»

ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДДІЛУ ГОСПОДАРСЬКО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ТРАНСПОРТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НПП «ГУЦУЛЬЩИНА»

У структурі НПП «Гуцульщина» функціонує Відділ господарсько-технічного забезпечення та транспортного обслуговування, діяльність якого спрямована на підтримку будівель Парку, прилеглих територій та транспортних засобів в належному стані, будівництво та ремонт об'єктів рекреаційної інфраструктури, облік матеріалів, зняряд тощо.

Впродовж I півріччя 2019 року господарниками Парку, спільно із працівниками всіх відділів НПП «Гуцульщина» та ПНДВ, здійснено велику кількість робіт з благоустрою об'єктів та території. Це стосується як господарських приміщень, адміністративних будівель так і рекреаційних осередків Парку (місць відпочинку, джерел, екостежок тощо). Зокрема, розпочато роботи з ремонту другого поверху будинку бджоляра в с. Кобаки; на завершальному етапі ремонт контори Старокутського ПНДВ; постійно проводяться ремонтно-будівельні роботи в усіх структурних підрозділах Парку. Працівниками відділу змонтовано три альтанки, дві з яких встановлено на території Маєтку Святого Миколая, а останню встановлено на екологічно-пізнавальній стежці «До оглядового майданчика на горі Острий». Для благоустрою джерел створюються дерев'яні каркаси піднавіси та місточки. В такий спосіб вже облаштоване джерело біля адмінкорпусу Парку та змонтовані дерев'яні каркаси для інших джерел, зокрема тих, що розташовані на річці Волійця, дорогою на полонину Росохата та хребет Брусний. Проведено підготовку дров для опалювального сезону, а також, проводиться робота із заготівлі пиломатеріалів для ремонтно-будівельних робіт. Інженерний склад відділу розробляє кошториси на всі будівельні та ремонтні роботи.

Юрій ПЕТРИЧУК,
заступник директора з загальних питань, начальник відділу господарсько-технічного забезпечення та транспортного обслуговування НПП «Гуцульщина»

В природоохоронній діяльності НПП «Гуцульщина» велика увага приділяється відновленню природних екосистем. Виростити ліс – це досить важлива, клопітка, поважна і відповідальна праця. Здавна відомо, що лісівники, при проведенні природоохоронних заходів, не мають права на помилку, а тим більше, при відновленні лісу. Перш за все необхідно обстежити ділянку, вибрати оптимальний асортимент порід, густоту лісових культур, які б відповідали даним умовам місцезростання, щоб в майбутньому це насадження було високопродуктивним, стійким проти хвороб і шкідників, виконувало покладені на нього функції (водоохоронні, протиерозійні, рекреаційні і інші). В 2019 році службою державної охорони природно-заповідного фонду НПП «Гуцульщина» здійснено введення недостаючих порід на площі 5,0 га. Зокрема в Косівському ПНДВ (квартал 4 виділі 4) на площі 0,5 га; в Старокутському ПНДВ (квартал 2 виділі 8) на площі 0,6 га та в кварталі 24 виділі 28 на площі 0,8 га; в Шешорському ПНДВ (квартал 29 виділі 30) на площі 1,3 га, в кварталі 39 виділі 31 на площі 0,6 га, в кварталі 49 виділі 22 на площі 1,2 га. До цієї надзвичайно важливої та повчальної справи долучилися учасники шкільних ПНДВ – учні загальноосвітніх шкіл. Вони ознайомилися зі способами садіння лісу та посадили саджанці своїми руками.

Працівники служби охорони НПП «Гуцульщина» закликають всіх жителів нашого краю спільними зусиллями робити все можливе для того, щоб в наших лісах красувалися величаві дуби і буки, пухнасті красуні ялиці і смереки.

Завжди пам'ятаймо слова Максима Рильського «Хто діброви молоді ростить той живе й працює для століть».

Микола КОПЧУК,

провідний інженер з питань лісовідновлення НПП «Гуцульщина»

БЕРЕЖІТЬ ЛІС І ЗЕМЛЮ ВІД ПОЖЕЖ!

Літо – найпрекрасніша пора року. Однак, разом із теплом приходить і небезпека – можливість загорання сухоостою, кущів, дерев, лісів, людських домівок.

Тому, щоб захиститися від вогню, необхідно суворо дотримуватись правил пожежної безпеки. Адже пожежа сама собою не виникає, а є наслідком недбалості, безпечності та безгосподарності.

Згідно із статистичними даними, з вини населення щорічно виникає 96-98 відсотків лісових пожеж. Охоплюючи лісові масиви, торфовища, сільгоспугіддя, вогонь знищує все, що трапляється на його шляху. Збитки від пожеж, завдані природі, відшкодовуються десятиріччями.

При згоранні однієї тонни рослинних залишків у повітря потрапляє близько 9 кг мікроскопічних твердих частинок згорання. Крім того, вогнища пошкоджують корене-

ву систему рослин, гинуть корисні комахи та мікроорганізми, що в результаті призводить до виснаження ґрунту.

Закликаємо усіх громадян дотримуватися елементарних вимог безпеки для недопущення пожеж.

Пам'ятайте: заборонено випалювати суху рослинність та її залишки на території природно-заповідного фонду, смугах відводу автомобільних доріг, оскільки це загрожує виникненню неконтрольованого поширення пожеж, знищенню мікрофлори ґрунту та гумусу, один сантиметр якого відновлюється більше як сто років.

Для запобігання знищення або пошкодження ПЗФ внаслідок необережного поводження з вогнем, а також для попередження порушень вимог пожежної безпеки в лісах, що може призвести до виникнення лісових пожеж, у НПП «Гуцульщина» проведено ряд заходів, а саме:

1. У всіх природоохоронних науково-дослідних відділеннях створені додаткові мобільні групи, в тому числі і з представниками громадських організацій, для патрулювання території з метою контролю дотримання відвідувачами протипожежних правил.
2. На час високої пожежної небезпеки обмежено доступ автотранспорту на територію природно - заповідного фонду.
3. Працівниками парку проводиться роз'яснювальна робота з місцевим населенням з питань пожежної безпеки і щодо відповідальності за вчинення пожеж на територіях природно – заповідного фонду. Зокрема, серед місцевого населення розповсюджено 40 шт. листівок та 24 буклети на протипожежну тематику: «Бережіть ліс від пожежі».
4. Проведено перевірку стану інформаційних протипожежних знаків, аншлаґів та встановлено три нових протипожежних аншлаґи.
5. Проведено догляд за раніше створеними мінералізованими смугами протяжністю 2 км.

НПП «Гуцульщина» закликає всіх відвідувачів Парку: «Будьте уважними і обережними, зберігайте національне багатство України, своє життя і майно від вогню!»

Пам'ятайте, що з одного дерева можна зробити мільйон сірників, а один сірник – може знищити мільйони дерев!

Василь ЯКІМИШИН,

провідний інженер з охорони і захисту лісу НПП «Гуцульщина»

Доброю і юридично важеною практикою захисту установи та осіб, що у ній працюють від неправомірних дій сторонніх фізичних чи юридичних осіб, а також для захисту зовнішніх і внутрішніх інтересів колективу є створення профспілкової організації. В НПП «Гуцульщина» у червні 2018 року рішенням Загальних зборів було оголошено про намір колективу створити Первинну профспілкову організацію та долучитися до Атомпрофспілки – організації потужної, впливової, з неабияким досвідом в царині відстоювання інтересів робітників. На цих же Зборах, шляхом відкритого голосування, було обрано голову, заступника і профспілковий комітет Первинної профспілкової організації. Нині профспілкова організація налічує 72 особи.

З перших днів створення відділ колективно-правової допомоги Атомпрофспілки підключився до вирішення проблемних питань функціонування парку. У вересні 2018 року на засіданні круглого столу на тему «Актуальні питання заповідної справи в Україні» під головуванням секретаря парламентського комітету з питань екологічної політики, природокористування та наслідків Чорнобильської катастрофи, депутата Верховної Ради Остапа Єднака, одним із питань порядку денного було «Захоплення земель національного природного парку «Гуцульщина». Атомпрофспілка направила у відрядження до парку висококваліфікованого юриста Віктора Шаповалова для надання юридичної допомоги.

Також, актуальним питанням для установ ПЗФ вже впродовж тривалого часу було підписання Галузевої угоди між Міністерством екології та природних ресурсів України та Профспілкою працівників атомної енергетики та промисловості України. Адже, галузева угода – це нормативно-правовий акт, яким вста-

новлюються основні норми, принципи та взаємні зобов'язання сторін стосовно регулювання соціально-економічних та трудових відносин згідно із законодавством, додаткові трудові, соціально-економічні гарантії та пільги. Тут теж є не малі здобутки, впродовж року з цього приводу було організовано, за участю голови ППО НПП «Гуцульщина» Галини Марчук, ряд семінарів-нарад, на яких опрацьовано та узгоджено всі розділи документу. На даний час проходить етап підписання угоди.

Нині, через рік після створення ППО, за нашими плечами вже чимало корисних для колективу справ. Об'єднати всіх нас, на нашу думку, змогло вперше організоване, 25 грудня, дійство - святкування Миколая. В дружній і невимушеній атмосфері співробітники НПП «Гуцульщина» разом із своїми дітьми та онуками відвідали Чудотворця, співали пісень, пригощалися узваром та солодощами, брали участь у цікавих конкурсах, і отримали не тільки позитивний настрій, але й, звісно, подарунки. На допомогу Миколаю з організацією свята профспілка витратила 12 525 грн.

Впродовж року ми також щиро раділи з усіма іменинниками-ювілярами, які святкували день народження з цифрою 0 або 5 вкінці, їм були надані матеріальні допомоги на суму 4500 грн. Також, молодим батькам з нагоди народження дитини було виділено 1500 грн., і тим, хто тільки пов'язав себе сімейними обов'язками – 1500 грн. На жаль, не всі події були радісними – хворіли люди, декого вже немає серед нас, тому з приводу таких звернень було виділено заявникам та їх рідним 16 190 грн. Хотілося б відмітити, що постановою Президії Центрального комітету від 20 червня 2019 року № п-12-8 виділено члену Атомпрофспілки Петричуку Юрію Васильовичу 5000 грн. у зв'язку з операцією.

Основна робота нашої профспілкової організації була скоординована довкола питань, актуальних для всіх співробітників

парку. Оскільки на початку 2019 року ми мали ситуацію із зменшенням зарплатного фонду, що не влаштувало жодного з нас та з приводу інших питань, було подано звернення на голову Атомпрофспілки та Мінприроди щодо: пропорційного розподілу фінансування фонду заробітної плати по місяцях; підняття тарифних розрядів начальникам ПНДВ з метою прирівняння їх роботи до роботи основних відділів Парку; прирівняння оплати праці по 1-му тарифному розряду до мінімальної з/п. По першому пункту цього звернення вдалося домогтися пропорційного розподілу фінансування фонду зарплати, що значно покращує фінансові справи працівників парку. Також для співробітників установи є важливими зміни, які були внесені за наполяганням профспілки до колективного договору, зокрема це встановлення пільгових цін на оплату ділової деревини та дров.

Доводилося також розглядати питання дисциплінарних стягнень відносно наших працівників. Тут слід наголосити, що профспілковий комітет у своїх рішеннях керується виключно буквою закону і відстоює, в першу чергу, інтереси працівників, а не адміністрації, що посилює захищеність підлеглих.

Зауважимо, що кожен із членів, що має думку з приводу покращення діяльності профспілки, може висловити її на Загальних зборах чи в рамках роботи профспілкового комітету, щоб можна було більшістю голосів обговорити ту чи іншу ідею і визначити відповідального за її організацію і реалізацію. Саме тому ми дякуємо за довіру кожному члену профспілкової організації і сподіваємося, що в наступному році наша діяльність буде пов'язана тільки із позитивними подіями в житті нашого колективу.

Галина МАРЧУК,
голова Первинної
профспілкової організації

ДОРОГІ НАШІ ЮВІЛЯРИ!

Адміністрація НПП «Гуцульщина» щиро вітає:

Лосюка Василя Петровича,
Горбулевича Петра Васильовича -
з 55-річчям;

Фокшей Стеллу Ігорівну,
Мазурака Мирослава Микитовича -
з 50-річчям;

Максимчука Володимира Васильовича,
Танасійчук Іванну Ярославівну -
з 45-річчям;

Іванчука Романа Ігоровича,
Мочерняка Юрія Васильовича -
з 35-річчям;

Кристиняка Юрія Мирославовича -
з 30-річчям;

Бойчук Діану Миколаївну -
з 25-річчям

*Хай ладиться скрізь: на роботі, в родині,
Щоб радісний настрій у серці не згас,
Все світле і гарне, що треба людині,
Нехай неодмінно приходять до Вас!
Хай щастя приходить і летиться рікою,
Хай горе обходить завжди стороною,
Хай доля дарує Вам довгі літа,
А в серці завжди хай живе доброта!*

Засновник і видавець НПП «Гуцульщина»
Свідоцтво про державну реєстрацію
ІФ №512 від 12.03.2004 року
Наша адреса:
вул. Дружби, 84 м. Косів
Івано-Франківська область;
тел./факс (03478) 2-37-09

Вісник засновано 27 вересня 2002 року

Видруковано
Шеф-редактор
Юрій Стефурак
Редактори
Любомир Держипільський
Надія Копер
Комп'ютерний дизайн та верстка
Олеся Шевчик

Офіційний сайт НПП «Гуцульщина»
www.nnph.if.ua
Слідкуйте за нашими оновленнями:
www.facebook.com/npp.guzulschyna/